

Cybernetico
A NOSA TERRA

IDEARIUM DA IRMANDADE DA FALA NA GALIZA E NAS COLONIAS GALEGAS D'AMÉRICA E PORTUGAL

ANO MCMXX

SUMARIO

Vai sendo hora . . . RAMÓN VILLAR PONTE.—Alma, JOHÁN VIQUEIRA.—Cartas Portu-
galesas, ARTUR BEN-ROSH — Portugal e Galiza, A. VILLAR PONTE. — Poemas Sinxelos,
CORREA CALDERÓN.— A Academia Galega e os Nazionalistas en Mondariz. — A Cantiga
de María, MANOEL-ANTONIO.—Irlanda.—As novas correntes politecas d'a Galicia, An-
turo NOGUEROL BUJÁN.—Outro herro, IGNACIO RODRÍGUEZ.—As predicacions no deser-
to, TOMÁS GARCÉS.—¡Sursum...!; Pío DE NADAL —Libros e Revistas.

PREZOS DE SUSCRIZÓN.—NA CRUÑA, ó mes 40 cts.; FORA, trimestre 1'50 ptas.—AMÉRICA,
trimestre, 2 ptas.—Custe d'un número, 15 cts.—Pagos adiantados,

Redacción e Administración: Praza María Pita, 17, baixos, CRUÑA.

LA PROVEEDORA GALLEGA

DE

Xuan Vázquez Pereiro

A millor fábrica de chocolates de Galicia, sita na Rua estreita de San Andrés.—A CRUÑA

Irmans: si queredes estar sans e fortes tomade todol'os días unha cunca do rico chocolate que fabrica ista casa, e veredes como sin darvos conta estades ledos e traballades sin sentir o mais cativoiro cansancio, porque gozaredes de boa saúde.

¿Por qué é isto? porque os chocolates que fai ista casa, fanse cós millores productos í-a limpeza mais eisquisita.

PROBÁDEOS E CONVENCERÉDESIVOS

Os viños e coñas millores

son os qu'eisporta a casa de PEDRO DOMEQ, de Xerez Fronteira, fundada en 1734. A casa mais antiga de Xerez.

O vermouht mais selecto

de mundial e reconocida sona é o ZINZANO (Torino).

Pra viños de mesa

non hay outros com'ós dos cosecheiros eisportadores señores R. LOPEZ DE HEREDIA (Haro) Casa central: Plaza da Equitativa.—MADRID.

Representante eisclusivo (matriculado) de todas istas marcas:

JOSE C. JUNCOSA

Galera, 39 e 41-2.º piso.—A Cruña

NOVELTY

PLANCHADEIRO DE MODA
GRANDES TALLERES

DE LAVADO E PRANCHADO DE ROUPA NOVA E DE USO

Despachos centraes—A Cruña, Cantón Pequeno, 12; Vigo: Praza da Constitución, 12.

Sucursaes na Cruña.—Estreita de San Andrés, 12; Praza de Azcárraga, 4; San Agustín, 22.

Sucursal en Vigo.—Circo núm. 5,

Todal-as nosas sucursaes ostentan un letreiro como sinal, qu'e reproducun da marca de garantía eiquí estampada,

Recibense encárregos de fora, y-espídense por meio das nosas sucursaes. Si no lugar onde vostede reside non-a hay, sirvase manifestarnos seus desexos de mandárenos os seus encárregos,

PAULINO FREIRE

BOUZAS — VIGO

SUCURSAES: CRUÑA - FERROL

Redes d'algodón pra Tarrafa.

Aparellos, armados e en panos, pra barcos pesqueiros.

Malletas de abacá e cáñamo alquitranado.

Cables de aceiro ingleses.

Aceites mineraes e vexetaes, e surtido com-preto pra maquinaria e pesca.

Santa Lucía, 26 e 28. — A CRUÑA

"PATENTE-SALVAVIDAS"

O millor pra pintar os fondos dos barcos. Ganou Diploma de Honore, Gran premio e medalla d'ouro nas Exposiciós de Paris-Londres.

REPRESENTANTE

F. Bertran e Mirambell

Vigo - Cruña.

O CAFE NOVO

Urzáiz II. — BAYONA.

Materiales de construccíon

CEMENTO ASLAND

MADEIRAS—CARBÓN

CENTRO XENERAL DE SEGUROS

Ignacio Pedregal

NA CRUÑA

LA MODERNISTA

GRAN SALÓN DE BARBERÍA

— DE —

RAMOS E ACEA

San Andrés, 94-1.º — A CRUÑA

Estabrecimiento de primeiro orde, dotado de estufa de desinfección e todol-os aparatos higienicos. Especialidade en lavados de cabeza lociós e friciós de todas clases.

NOTA: N'este establecimiento atopara o público un servício permanente a cárrego des seus propietarios, antigos dependentes das mais importantes peluquerías desta capital.

Fábrica mecánica de calzado

— DE —

Anxel Senra

RÚA XAN FLOREZ

Depósito: Cantón Grande, 15

A CRUÑA

A NOSA TERRA

BOLETÍN DECENAL

ANO IV—NÚMERO 128—25 SETIEMBRE - 1920

PUNTOS DE VISTA

Vai sendo hora...

Xa levamos os «bos e xenerosos» mais de tres anos de autuazón, e aínda qu'os trunfos conquistados foron moitos e o número de prosélitos abranguido é pra encher de ledicia aínda aos mais descontentos, non por iso poden deixárese de sinalare certos luares dentro d'aquel autuare, luares que, con un pouco de bon desexo—e iste, afortunadamente abonda—desaparecerán casi de súpeto, tan axiña como nós queiramos.

O cultivo da lingua propia, base e fundamento esencial de toda campaña de nazionalización d'un povo, certamente se non descuidou, dende que qu'as beneméritas Irmandades escomenzaron a súa tarefa patriótica. Mais, con todo, aínda se non fixo n-ise senso todo o que era doado facere; todo aquilo qu'o grado de desnazonalización e d'esquecemento do propio falar aconsellaba. Fixemos e facemos moito, moitísimo, pro aínda se pode facere moito mais. Istés son precisamente os momentos en qu'unha autuazón enérxica e sen lindeiros parece imponerse. Feito, como está, o desbrozamento do camiño; arredol-os oustáculos qu'entorpecían o noso labore, agora como nunca ou millor que nunca, oferécese a ocasión d'encetala tarefa da imposición decidida i-enérxica do idioma.

Puido chegárese até eiquí transixindo e contemporizando. Cicais a táctica do proselitismo eisi o aconsellase. Mais agora nada eisiste que tal táctica aconselle. Deslindeirados, e ben deslindeirados, como están os campos; ecnecidos de todos, os «bos e xenerosos»; esgotados até o maior dos eistremos todol-os procedimentos de atraición, nada hai que indique xa a ecmenenza de seguire sendo transixentes e respetosos; de seguire procedendo con toleranzas casi eiscesivas. Aludimos, craro está—e xa o leutor se terá decatado—ao emprego do galego en todol-os autos da nosa vida; ao cultivo imprescindible do galego nas relazóns nosas con todos aqueles, que, sendo nados na Galicia, sexan ou non amigos nosos.

E'unha cousa indubidavel, qu'a intoleranza lingüística ten de donare mais ou pol-o menos

tantos froitos, baixo o punto de vista do partidismo, como os que poidan donare as campañas mitinescas ou de calquer outro xeito que n-ise senso poideran facerse. Xa prescindindo das xúrdias leicións que na hestoria dos movementos nazionalistas se amostan, a mesma razón semella indicare, como eiscelente procedemento de outenzón de boas colleitas de prosélitos, o emprego continuado, sen eisceuzóns da fala natural e única de Galicia. Porque a ninguén se lle pode fuxire, que có emprego ininterrumpido do galego, no trato que unhos e outros poidamos tere con todos aqueles compatriotas nosos—por disgraza moitos aínda—que se hachan absorvidos pol-a influencia castelán, pouco a pouco, de xeito paseniño, a voz da raza tera d'ire abríndose paso nos espritos ateigados de preocupazóns e domeñados pol-os mais noxentos prexucios, pra rematare por soare soia, impómese como algo definitivo e determinante, que terá de facere revivir a vella parábola do fillo pródigo.

Indiscutivelmente que, si o feito aludido, do emprego obrigado da fala nas conversas con todol-os compatriotas non correligionarios, e a despeito de tere que transixire có diálogo bilingüe, se decide e leva a remate, entón é cando poderá decírese qu'o idioma galego no seu camiñare pol-as vías do reconquerimento dos seus dereitos, vilmente roubados por reis e terras que mais val non lembrar, marcha a pasos axigantados, que levan en dereitura ao mais grande e ao mais scado dos seus trunfos.

Recapitando un pouco encol da significazón do que, até o d'agora, viñeron facendo casi todol-os nosos, moi axiña se olla o papel desarado, vergoñoso que, inconscientemente,—¡Ouh inconscenza criminal, froito d'unha castelanización como hóbo poucas!—se lle ven obrigando a facere á nosa lingua, á vella e gloriosa lingua que tivo que utilizare como instrumento mais doado, honorándose, toda a rica i-esquisita lírica peninsuar dos séculos XIII e XIV. De súpeto, chouta diante dos ollos da razón o aldraxe que ceibamos, si ben inconscientemente, ao non empregala de cote, en col da vella e gloriosa lingua, antano instrumento d'eispresión das xentes mais cultas e mais sabidas; lingua que, sendo alma da nosa yalma e carne e sangue do noso espírito, emporiso non sabemos poñela, pol-o

menos á mesma outura en que poñemos o castelán.

Falen os nosos interlocutores en castelán ou como queiran, si eisi lles peta, mais non por iso deixemos de falárelles en galego. E o menos que se pode pedire a quenes teñen o outo e honeroso orgulo de titulárense cabaleiros de verbo da vella Suevia. Empreguen aqueles a fala da terra que, coá vileza e treizón axuntadas, fixo da nosa patria territorio de probes e de escravos; a fala, dura e irta como o chan en que foi nada, na que dende fai cinco séculos se nos ven aldraxando e alcumando sin trégoas e sen lindeiros. Nós, por encol de todo e amostrando que non en van somos hoxe os únicos herdeiros d'aquela aristocracia inteleutual, que honorando a Galicia honorou a Iberia durante os groriosos séculos mais enriba citados, empreguemos de cote o galego. Faguéndos eisi, as xentes decatáranse da forteza das nosas conviccións e findarán por comprender que soio un ideal puro, sagro e outo cal o noso e capaz d'impôr decisións tan resoltas e termiñantes cal a nosa. E, como a través de todol-os tempos, o millor predicador foi Frai Enxemplo, tal siñore ten que donárenos eiscelentes froitos, findando por rematal-a obra a forza esmagante da realidade...

Pra facere posivel e ateigada de vitalidade a idea eisposta nas liñas denantecedentes, sería perciso facere como unha liga, algo eisi como unha *subirmandade* de individuos que se achasen dispostos a levala a feliz termo. ¿Hainos dispostos a elo? ¿Somos nós soios os que de tal xeito pensamos? ¿Eisisten individuos dispostos a choutaren por encol de todol-os convenzonalismos e de todol-as imposicións do castelanismo ridicolo e vergoñoso das nosas crases meia e aristocrática? Pois a demostralo. O movimento se demostra andando e a hora de facelo xa vai sendo.

RAMÓN VILLAR PONTE.

OSERVAZÓN:

Unhas liñas ao autore do artigo servirán pra formal-o censo dos intransixentes e decididos a todo.

ALMA

I

Din todos: «Que Galiza viva a sua vida». Mais como ha de vivir sen propia alma? O primeiro é a sua alma, vóntade de existir, direiti-va vital! O primeiro é se erguer c'unha arela que surda do fonal do esprito!

II

Quen nega que os galegos teñamos unha alma colectiva? Ninguén sinceiro! Ela é cristaiña

nun bretemoso tirismo. Durme! Temos que es-pertal-a. Cada un no seu curso ollando do novo e outra vez para o seu mellor Eu. Mais tamén, yó que mora en todos nós, nas eshaltaciós populares.

III

Os grandes serán aqués que saiban andar a procura da sua e nosa alma, os que non deixen morrer a divina mugica, a mágica que pode ser ruiben no esplendor cósmico. Os grandes serán os que saiban juntar os corazós nun acugulado amore da patria, os que atopen a maga verba da irmandade.

IV

Probes os que se contentasen co'o de fora c'oa feitura externa e non vaian alen da morte. Pra eles Galiza será un cadávre que nas suas maus ficará irto!

JOHAN VIQUEIRA.

BETANZOS

Cartas Portucalenses

GALIZA, NOSA IRMÃ

Por terras de além Minho sopra uma aragem de liberdade, que eria em todos os coraçõs galegos a anela da independeicia da sua terra e do restabelecimento oficial da velha lingua em que cantaran e parolaran os melhores trovadores peninsulares.

E todos estes nacionalistas galegos volvem os olhos para a cao rua vizinha e irmã ao manifestarem todos os seus aneios.

«En Portugal i-en Catalumha é onde buscamos fraternidade» proclamam numa das suas revistas A NOSA TERRA, que, como todos os jornais nacionalistas, é escrito na lingua galaica.

Na Catalunha apoiam-se porque a desventura os uné e iguala mas para com Portugal otros sao os laços. A raça e a lingua sao os élos fortes da cadeia que une os povos de áquem e de além

Minho, Quanto ao idioma temos o que diz o nacionalista galaico nun artigo *A Doce Pala*: «En Galicia falase muito mais galego que castelán, é unha lingua que non é mais que unha simple derivación da nosa, a portuguesa, impera nos millóns de habitantes do Brazil, nas posesións portuguesas de Africa e Asia»

Mas, deixando a parte da lingua, que todos sabem ter mais afinidades con una outra do país difere tendo que com a castelhana, vou tratar do inicio dessa velha aspiración galega de se libertar do dominio dos povos de Castela.

...Vemos no tempo de Fruela, fillo de Afonso I, genro de Pelagio, que pela primeira vez a Galiza se revolta contra o dominio do rei das Asturias, revolta que foi infeliz.

Em 886, Fruela, conde de Galiza, protegido pela nobreza dessa provincia, tomava o titulo de rei e marchava para a capital de Leão. Pouco durou a sua independencia porque Fruela foi assassinado a traição no Paço.

Em 910 é dada autonomia a Galiza sobre a tutela de Leão, e o governador dessa provincia podia usar o titulo de rei. Pouco tempo durou esta regalia e em 967 vemos novamente rebentar ali uma revolta contra Sancho I, que apenas conseguia a morte deste rei.

Após a morte de Fernando I vemos a Galiza pela primeira vez independente sendo Garcia o seu rei; independencia esta que terminou com a subida ao trono de Castela de Afonso VI.

Nestas revoltas tomou sempre parte o condado de Portugal, que constituído pelas regiões do Minho, Tras-os-Montes, Douro e Beira, faziam parte integrante da Galiza.

Com a chegada à península dos burgonheses Raimundo e Henrique é que se separa Portugal da Galiza, sendo o governo de cada uma destas partes entregue a cada um dos primos.

Em 1111 uma revolta de condes galegos estala contra a rainha de Leão e Castela, reconhecendo, como seu guia e director, o conde Henrique de Portugal.

No tempo de D. Tereza, nova revelião em que, condes galegos dão à condessa de Portugal o titulo de rainha, chegando esta a reinar em Tui e Orense; terminando a soberania nestas regiões por um acordo feito entre esta rainha e D. Urraca, de Leão e Castela.

Afonso Henriques em 1137 invade a Galiza, e, com o apoio del alguns condes galegos, dominou uma extensa região além o Minho. O rei de Leão tentou o conhecimento disto avança, auxiliado pelo conde galego Fernando Joane que lhe ficou fiel, contra o português a quem oferece batalha em Cerneja. Aqui o conde de Portugal juntamente com os condes galegos, que lhe reconhecem a sua soberania, derrota as tropas do rei de Leão.

Nesta batalha misturou-se o sangue de além Minho com o de Portugal, fôra selada com sangue esta afinidade de raças e de linguas.

É fico hoje por aqui.

ARTUR BEN-ROSH

Do jornal de Lisboa «O Popular».

Portugal e Galiza

Leonardo Coimbra e a
«Revista» do Porto.

Temos recebido un exemplar da «Revista da Faculdade de Letras da Universidade do Porto», que contém os números un e dois da mesma. Trai unha adicatoria de Leonardo Coimbra, seu director, para Vicente Risco e demais irmaos da Irmandade.

O semanario é muito interessante. Védeo aquí: Apre-

sentação.—O problema da Idução.—O individualismo através da Literatura.—Factos e teorías históricas (sociaes)—Un problema paleográfico.—Estudos de Glotologia indo-europea.—O Governo do Prior do Crato.—Torrent of Portugale.—Ligeira noticia sobre os cadernos de Antonio Nobre.—Ensaio filológicos.

N'estes números da «Revista» colaboran Leonardo Coimbra, Hernani Cidade, F. Newton de Macedo, A. Mendes Correa, José Teixeira Rego, Damiao Peres, Luis Cardinz e Urbano Canuto Soares. Teñen oferecido colaboración tamén George Dumas, Bergsón, Unamuno i outros, entr'os que ha estar, seguramente, o noso Johan V. Viqueira, Conselleiro da «Irmandade» na Cruña, professor de Filosofía e un dos millores psicólogos da Hespanña actual.

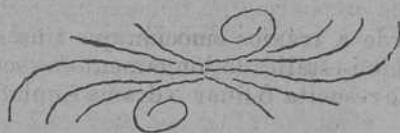
A «Revista» arela sel-o orgo da Faculdade de Letras do Porto, pensa alargar o âmbito da sua espiritalidade, «trazendo ao seu convívio os mais profundos pensadores do mundo moderno e a brillante colaboração dos alunos da aquela académica portuguesa», honra da gloriosa nazon veciña, dicimos nós. E dicindo c'a i-alma cheia de dolor, ao decatármonos da pobreza d'espírito da mal chamada Univesidade galega que non é mais que unha das moitas fábricas de licenciados que temos na Hespanña. E ainda soñan con iren facer ensino de algo ao Porto algúns catedráticos de Compostela!

A misión de cultura qu'están a realizar desde a «Revista» os ilustres profesores portugueses, será feita—dizen eles—«sabendo-nos membros duma universal associação de cultura, onde cada Patria viva com a sua própria fisionomia espirital». Esto é, leitores, o verdadeiro nazionalismo. E quen o non entenda asin fiça fora da realidade. Poriso, nosco, temos que sentir maior afeuto para Portugal que para outras moitas terras da Hespanña. Que Portugal nazón independente, libre, ofrecendo o mundo unha cultura gloriosa e amplia, feita na lingua irmá da nosa, é a única defensa e garantía do noso porvir nazional como povo que quere ser «unha Pátria co'a sua propria fisionomia espiritalista».

Esta modesta revista «A Nosa Terra» que se honra co'a amizade do grande Teixeira de Pascoaes, co'a de «Calros Selvagen», Lopes Vieira, Lopes Nunes, e outros moitos mozos artistas e intelectuales portugueses, oxe estreita—sendo por isto para nós data inequescante e luminosa—o seu afeuto con Leonardo Coimbra, quizais o pensador mais alto e ilustre da Península Ibérica. Eles nos fan tomar novos alentos para a luita que desde catro anos atrás vimos mantendo por-nos arredar da triste i-allea cultura castelán até chegarmos a unha Aljubarrota galega no orde do pensamento... Queremos que o Miño, por culpa do castelaismo esténe tido desde longo tempo por coitelo escindidor do Portugal libre e da Galicia escrava i-esmorecida, sea no adiante espello de limpa lua onde as faces do amado e a amada óllense xuntos, en eterno idilio...

El servan estas liñas escritas á prisa, de testimoño elocuente de canto temos agradecido ao insigne Leonardo Coimbra, xenialísimo mestre, cujas obras lémos cheios d'entusiasmo racial, a adicatoria garimosa con que nos honrou a nos enviar a «Revista» que pôremos orgulosos na nosa Biblioteca.

A. VILLAR PONTE.

POEMAS SINXELOS

Nature Morte.

Unha Venus de Milo que s'ergue baril encol d'un Dicionario antigo.

Un quiriquí que me chusga un ollo. Un quiriquí ispido, o próbe.

Recendo de violetas. Teño violetas n-un botixo de leite das Navas do Marqués, decorado por un artista.

Libros con empastes de pergamiño amarelo ou de teas xaponesas.

A «Santa Biblia». O «Ramayana». O «Koran».

As «Froliñas de Santo Farruco d'Asis e dos seus Irmáns».

Platón, Homero, Skilo.

Ossian, Shakespeare, Wilde, Emerson, Rossetti, Sterne, Carlyle.

Kalidasa, Tagore.

Goethe, Shopenhauer, Schegel e Kant.

Dante, D'Annunzio, Giovanni Pascoli, Giovanni Papini.

Tolstoy, Dostoiewsky, Andreiew.

Rodenbach, Maeterlinck.

Hugo, Rachildó, Jules Renard, Verlaine, Leconte de Lisle, Villiers de L'Isle Adan, Mallarme, Francisc Jammes.

Eça de Queiroz, Guerra Junqueiro, Antonio Nobre, Antero de Quental, Teixeira de Pascoaes, Lópes Vieira, Correia da Oliveira.

Pondal, Rosalía de Castro, Cabanillas.

Ibsen, Kierkegaard.

Larra, Becquer, Ganivet, Maragall, Baroja, Diego Ruiz, Unamuno, Rodó, Ortega y Gasset, Xuan Ramón Jimenez, Antonio Machado, Azorín, Pérez de Ayala, Xenius, Gabriel Miró.

Postos en ringleiras, anotados e rumiados na miña soedá.

Nas paredes berran unhos manifestos futuristas i-o programa d'unha festa dadaista, e-un dibuxo xeométrico de Francisc Picabia.

Dibuxos de Xulio Antonio, Victorio Macho, Inurria, Clará, Ochoa, Juan José, etc., etc. Cadros ó oleo, retratos d'unha face qu'é miña mesma, caricaturas...

Cuartillas brancas que soñan.

Unha lus eléitrica sobor d'elas.

Sobor do meu leite o Cristo de Velázquez, sanguiniento i-horribel, c'a testa chea de dôr.

Acaron, o retrato de Lenin, en roxo.

E mais nada.

Eu, c'unha man na frente, parolando c'a miña alma.

O Morto que s'ergue

Baixou o trapo no derradeiro ato, namentras o público apraudía.

Foi n-un tiatriño d'arrabal.

Os persoaxes coma moniereques falaban e abalábanse na sea.

Despóis, ó derradeiro, un home con berros enfáticos, lavou con sangue a sua deshonra.

Non vedes como s'ergue iste morto pra acoller os aprausos?

I-o drama perde a traxica emoción que tiña cand'o morto staba tendido i-estalicado longamente na sea.

Iste morto que resucita ó finar o drama é unha cousa grotesca...

O instinto

Pasa unha femia xentil.

E nós achegámos a ela, e dímoslle:

— Encantiño! Na xoiá!...

Ela sorri. Non sabe o que lle dixemos, e irá pensando: Será stranxeiro.

Porqu'eu dixenlle istas verbas garimosas na miña fala.

Hai en nos, nos homes da Galiza, un profundo instinto.

Nos instantes d'amore, d'intimidade, a nosa fala deita dos beizos com'unha auga crisiáña, inda qu'esteñamos n'un pais stranxeiro.

Tiña unha noiva—probe noiva lonxane!—qu'entendía as miñas verbas garimosas, i-era d'un povo de Castela!

Com'elas ían xuntas cos meus bicos, i-os meus agarimos, ela adivinaba o que lle díá eu...

Carnaval tráxico

Pra Ignacio Rodriguez, forte d'idealidade e de rebeldía.

As máscaras qu'eu vin:

Un comparsa de coxos todos eles c'unha perna mutilada vestidos de mariñeiros, pedindo unha smola pol-as ruas, berrando o cuplé de moda acompañados d'unha banda de música do povo.

(Que laios tiña aquela canción nos beizos d'os coxos! Que dôr n'a aquela canción!)

Outra comparsa de coxos.

Outra comparsa de coxos.

(Tráxico carnaval!)

Un frade, outro frade, tres frades... Tres frades auténticos.

Catro monxas xuntas.

(A xente se ría crendo que era unha comparsa)

Muitos homes gordos e colorados.

Muitos señoritos vestidos de señoritas.

Muitas zarrapastrosas. Unha levaba un chourizo pendurado dun'ha caña, dicindo: «Al higuí.» «Al higuí.» Seguiana, dando brincos, algús pequenos fracos e famentos.

Semana Santa

Sol.

O ceo silenzoso.

Mulleres abigarradas: Carabeles bermellos, carabeles brancos; mantelas brancas, mantelas mouras; sedas, terciopelos mouros.

Soldados abigarrados: Prumas, uniformes brancos, roxos, amarelos, azúes. Uns en caizocillos. Outros teñen barbas.

Todol-os santos e santas da corte celestial n-unha dorcesión muy longa.

O grotesco da porcesión!

Probes santos! Eu sint'o pol-os santos.

Ista porcesión me non commove. Eu quixera que me commovera com'a todol-os demais.

Ten demasiado caraiter de guardarropía, de scenographía, de sacristía. Non ten emoción.

Pol-o ceo silenzoso, cortando a claridade, surxe un monoplán, planeando com'unha pomba...

CORREA-CALDERÓN.

A ACADEMIA GALEGA E OS NAZIONALISTAS EN MONDARIZ

Teñen falado xa os xornaes dos solenes aitos feitos en Mondariz para recibir académicos de número da Academia Gallega, a Rey Soto e Cabanillas. A eses aitos asistiron algúns representantes autorizados das *Irmandades* e do nacionalismo galego. Despois de se recibiren académicos aqués poetas, e de lles daren resposta ós seus notabres discursos—que axiña ofercéronse impreatados—Marcelo Macías i Eladio Rodríguez González, orgaizou-se outro aito de homenaxen a Murguía. E n'él falaron os nosos irmáns Cabanillas, Rodríguez de Vicente, Risco e Villar Ponte.

Ademais houbo festas teatraes e musicas enxebres, a cárrego dos coros «Agarimos da Terra» de Mondariz e «De Ruada» d'Ourense. Tres xornadas galeguistas xúrdias, que lle temos de agradescere a Enrique Peinador. Desde aquí enviámoslle a nova adhesión da nosa amizade e do noso amore a aquel galego exemprar.

Enrique Peinador—o mesmo que o irmán de seu—siguen fieles á lembranza lumiosa do vello e inequeseido pai d'eles que soubo facer d'un rincunthiño meigo e iñorado unha vila moderna que serve pol-a virtude das suas augas medicinaes, d'atraición de muitas milleiras d'extranxeiros ricos á nosa Terra, todol-os anos ô chegal-o vran. Numerosísimas persoas que andan pol-o mundo adiante a falaren con fonda loubanza da Galiza, ô europeo e cada día mais acretado balneario de Mondariz llo deben.

O vello Don Enrique Peinador, xa finado, foi fundador d'unha aristocracia nova, a que se fixo carne nos seus fillos e que compre gabar e sinalare a tódol-os bos galegos. Y-estes fillos, cultos, simpáticos, amabres, mundanos, cheios d'a amor á Terra, fan por ela, sen cansanzo nen acougo, o que non fixeron os políticos i-os ricos nados na Galiza. Arriegal-os seus cartos en negocios drento da Patria mesma, para acresceren o patrimonio enxebre, xa que os ricos, qu'esprotan riquezas no pais de seu, non son como dixera Cambó moi ben, senon depositarios transitorios da riqueza nacional común.

E os cabaleirosos irmáns Peinador eso fan. Mas fan inda outras cousas. Terman de teren abceso en cantos arrodéannos un amor profundo a Galicia e ás suas tradicións. E asin o Musen de Pias que coidan con agarimo inmenso; asin o coro «Agarimos da Terra» que orgaizaron para cultival-a música popular. Asin o millo-ramento e perfeicionamento que veñen facendo en Mondariz. Asin a sua proteición para tod'o galego. Asin o renderen homenaxes a Murguía, o velliño patriario, que nada pode dare, en troques d'espangullárense en adulações para os políticos i-os caciques.

Mondariz é unha honra da Galiza.

¿Cómo, pois, non han mereceren o noso desprezo os Lugin, Pifartos e demais Fernández e Xaimes, que tiveron verbas, xermoladas na envexa, para intentar magoar á Academia Gallega e ós Peinador con motivo dos solenes aitos que no balneario de Mondariz teñen feito?

Nos—repetimos—hemos gardar na nosa i-alma eterna gratitude para os irmáns Peinador. Porque eles son exempros vivos—e por moitos anos sigan sendo—de outo i-esgrevio patriotismo. ¡Houbera moitos com'os Peinador na Galiza!

A CANTIGA DE MARIA

E de noite, a festa xa debala,
Intimidante copra campesial!
Adiviña d'o sentimento meu!
Ay, que coita. Isa será María...
Mireina oxe de veras, e sorreu. (1)

(1) Repara ben: o xeito de María era unha tráxica suplicia.

(Amigo d'a cidade: Un dia sei—
que lle chamei narcódigo; xa sei,
mais engañábate: eu adoito ameí.)

À hora débel que o serán reviste
o vals tiña un doer decadentoso;
c'o desafiamento era mais triste.
Dispois, a gaita sinte en lastimoso.
(Amigo d'a cidade: Eu rexurdo
un segredo Beethoven, n'o son surdo
d'istas murgas, meirande por ausurdo.)

A turuxo d'os sátiros ruraes,
Alá, n'o fundo: risas venusinas
e descubertas Amores brutaes
e femias inconscentes de divinas.
(Amigo da cidade: Fun estédigo
d'as rosas de papel prostibularias.
Mais oxe eiqui topeime mais sintédigo
e menos carantoñas paixoarias.)

Pro, xa volve isa copra campesia;
agora canta n'o casal d'o escuro.
Que contraste! Cantigará María?

Eu vou soio co-a soia compañía
que, en soma, leva a lua pol-o muro.

MANOEL-ANTONIO.

N'a aldea e n'a festa d'Agosto-1920.

HISTORIA DOS MOVIMENTOS NACIONALISTAS

IRLANDA

II

Periodo de libertade.—Revolta do 1798.—A acta de Unión do 1800.

Cando no derradeiro tercio do século XVIII, as colonias inglesas de Norte América erguéndose contra a metrópoli, os irlandeses aproveitaron a oportunidade pra facere aceptar as suas reivindicacións por Inglaterra.

O régimen imposto a Irlanda era un aldraxe. No mesmo Palramento irlandés, onde samente tiñan asento orangistas e protestantes, formárase un movemento chamado dos intréses irlandeses (*Irish interest*). Un grande número de deputados pediu o troque das leises aldraxadoras que facían imposible a industria irlandesa que eran a causa d'unha miseria eterna. Tan dinos de genreira eran os aldraxes das autoridades inglesas, que até moitos protestantes mostraban indiñación. Falando d'este régimen, escribiu o historiador Burke que era unha máquina organizada para esnaquizar, empobrecere e degradare ao povo. N-os políticos ingleses existía a opinión tradicionale de que unha Irlanda forte era unha ameñaza pra Inglaterra. E todos os seus esforzos encañábanse para arruinar e debilitare a Irlanda.

Aproveitando as grandes dificultades que a insurrección americana creou ao Goberno inglés, os irlandeses formaron batallóns de voluntarios, que agina convertiron n-un verdadeiro ejército, organizado e con disciplina no que figuraban católicos e protestantes. O 15 de Febreiro de 1782 reuniuse en Dugannon unha Convención de cabezaleiros, representando un conxunto de 40.000 mil soldados. A Convención votou duas resolucións: unha proclamando a libertade da Irlanda e outra establecendo a igualdade relijiosa. O Palramento de Dublín aceptou a primeira e abateu a segunda.

Os revolucionarios seguiron exigindo a preña autonomía. Pol-a *Renunciation Act* (ley de renuncia), Inglaterra renunciou ao seu poder na Irlanda, a que samente ficaba ligada a ela pol-a coroa. Os católicos recolleron os

dereitos civís e políticos e foron abolidas as leises contra o clero e o ensino católicos.

O Parlamento inglés, na primaveira do 1782, cedeu as peticións dos vountarios, os que formaban ja un exército de 60.000 homes, e aprobou a *Renunciación Act*.

Durante algúns anos, tuvo Irlanda unha autonomía moi ampla baixo a que progresou e prosperou. Mas Inglaterra miraba con receio aquel estado das cousas e non tardou en poñer no xogo maniobras desleaes pra perturbalo.

Unha d'estas maniobras consistiu en facer aprobar pol-o Palramento de Dublín, que seguía collido pol-os protestantes, novas disposicións contra os católicos, disposicións que acesaron de novo a guerra religiosa e provocaron grandes revoltas.

O Conde Fitz-William, no 1794 foi nomeado vi-rei da Irlanda. Espírito justicieiro, reconeceu axiña a razón das liberdades irlandesas. Esto encheu de carraxe ao goberno de Londres, e ao cabo de tres meses o conde foi botado da súa misión. A mala fe e os desexos dos políticos ingleses de aldraxar e esnaquizar a Irlanda eran vistos. Comprendend-o así, os irlandeses abandonaron a esperanza d'un arreglo constituzonal coa monarquía de Jorge III e pidiron auxilio a Francia contra Inglaterra.

Os franceses enviaron-lles un exército expedicionario mandado pol-o general Hoche. Un forte temporal de mar non deixou aos franceses desembarcare onde propoñíanse; tiveron que facere o desembarco en malas condicións, e despois de algúns combates foron vencidos pol-os ingleses. Con isto comenzou o período do *terrore orangista*, que, según o escritore inglés T. Rogers, foi tan terrible, como as matanzas da revoluzón francesa. Os franceses aínda mandaron unha nova expedición pouco numerosa, mandada pol-o general Humbert. Axudado este pol-a gente do campo, alcanzou ao comenzo algúns éxitos; mais despois d-unha curta loita, tuvo que capitular. Os irlandeses seguiron loitando, sin organización e á desesperada, non conseguindo outra cousa que deixárense matar.

O goberno inglés acusaba aos irlandeses por terse rebelado. Mas a verdade é que cos seus actos axudou el mesmo a fomentare a revolta. Moitos historicadores ingleses e protestantes reconecen o. Lecki, di: «As forzas do goberno axudaron de geito compreto as horribres escenas de anarquía social e política, aos odios e mais aos pánicos relixiosos».

Rematada a revolta do 1798, o goberno de Pitt viu chegado o momento de someter de todo a Irlanda. Con este objeto fixo votar pol-o mesmo Palramento de Dublín, no 1800, a *Unión Act* (lei d-unión) que juntou Irlanda a Inglaterra baixo a soberanía d-un solo Palramento.

As verbas de Gladstone sobre a *Unión Act* son famosas: «Non hai na historia transacción mais tristeira e mais vergoñosa que o establecemento da unión de 1800 antre Inglaterra e Irlanda». Así foi: pra facere votar a *Unión Act* pol-o noxento Palramento de Dublín, foi preciso mercar o voto dos seus membros. N-as cartas do lord Cornwallis á sazón vi-rei, fálase do noxo que lle causou o comprimento das ordens do Goberno. Conservouse no histórico castelo de Dublín unha lista dos vendidos, coa indicación das cantidades, dos cárregos e títulos que se lles donou. En cartos pagouse quince centos milleiros de libras esterlinas, cantidade que se cargou enriba do presupuesto especial de Irlanda. Emporiso, n-aquel Palramento, que por estar formado sômente de irlandeses protestantes non representaba mais d-unha duciava parte da Irlanda, houbo un centro de membros que votaron en contra da *Unión Act*. Estas vergoñas lembra-as unha cantiga irlandesa que comenza así:

*How did they pass the Unión?
By treachery and fraud
(Cómo se aprobou a Unión?
Pol-a traición e o roubo*

Os enemigos da Irlanda tiñan feitos os seus plans. Quixeron disimulare o verdadeiro objeto de unión. E dixeron que esta era precisa e que favorecía os intereses da Irlanda. Os feitos demostran o contrario. Precisamente n-os 18 anos que durou o réximen autonómico, e a pesar das graves imperfeccións de este, comenzo no país un período d-actividade grande. Un empregado inglés mandado n-aquel tempo a Dublín, Cooke, escribiu que, no número de habitantes, na agricultura, a industria, e mais a riqueza, «ningun país fixo adiantos tan súpetos co Irlanda». O mesmo Cooke, describe n-un memorandum particular «a perigrosa situación da illa» ven de seis causas a segunda «a prosperidade general do país, que ten gran enerxía e actividade». Véxase n-estas verbas o afirmamento de que os políticos ingleses consideraban a prosperidade da Irlanda como un grande perigo para a Inglaterra.

(Seguiríase)

DA NOSA IDEOLOXÍA

As novas correntes polítecas d'a Galicia

Os nacionalistas galegos teñen unha ideoloxía moi destinta d'a que ll'apón a barballoeirama d'a pruma, que sin preparanza nin comimento latrica sobre o nazionalismo galego. E así, meu vello leutor, que se ll'intresa saber o que pensan os galegos d'o século XX debe pedire a un libreiro calquera a *Teoría do Nazionalismo Galego por Vicente Risco* que lle descubrirá novos puntos de vista pra enxergal-os problemas d'a nosa Terra.

Se os que candelamos ós nazionalistas precuamos a conservanza d'o galego non é por rabea ás rexiós de fala castelá, nin pol-o intrés en sustizar as vilas galegas, como asentou algún espanta-ñorantes, senon porque aviscamos que a lingua nacional é o espírito y-a hestória d'o povo galego, un elemento indispensable pra espertar a conciencia dormiñenta d'a raza y-a corredeira de toda propaganda democrática.

Acora ver pitinar a inteleutuales d'espírito tolleito sobre d'o emprego d'a lénxoa traballada pol-a nosa raza. Ecomasí, non ten nada d'estrano esa actitude, pois de unha, o emprego do castelán é moitas veces o sinal d'os «analfabetos con letras», de outra, os señoritos d'as vilas y-os desertores d'o arado, que se desafixeron d'a gala galega, quezayes por que levan en gusto non imitare o Gonzalo de Berceo que di: «Quiero fer una prosa en román paladino,—En qual suete el pueblo fablar a su vecino», pasalles e'o emprego d'o castelan o que a certas crases e profesións e'o uso d'o uniforme que aínda as distingue, ben a cotío, com'ós militares y-ós cregos, ben de pasada, com'ós maxistrados y-ós abogados, que como di un pensador: «é unha d'as formas e d'as cousas que mais adugan a mantér certos erros, e fomentalo culto d'as formas e d'as aparencias, y-a chantar na y-alma de que nes o levan unha ideia moi aquívocoda d'a súa persoa, unha ideia de superioridade sobre dos demais coasociados».

A esa ideia falsa de superioridade, que leva consigo o reverse n-as verbas que se din y-o mirar con aldraxe os que falan n-a lingua d'o povo, débese ese castelan y-ese gringo que falan os *ches* y-os soldados licenciados, y-o que xentes cativeiras d'espírito eslombado, n-a súa arela de aiporizar a súa condición social, non parolen e'os fillos mais qu'en castelan e lles rifen cando os sinten falar en galego desdóndolle: «No hablan en gallego. No nos

OUTRO BERRO

«Sinto no peito uns afógos...»

Estou inqueda pola sorte da Raza. Irlanda, irmá d'a-ialma, loita con rexa virilidade acesa en patriotismo. Cheg'á Galicia o resoar da epopeia, e Galicia dorme.

Somellamos os galegos un povo de femias vellas.

Irlanda loitando pol-a indepenpenza, non é somentes un povo que arela ser nazón; é a raza Celta posta en pé.

O Alcalde de Cork, que tan groriosa autitude de sacrificio adoutou pol-a Pátria, denantes que irlandés é celta. Seu sacrificio tería de facelo se fora nado en Galicia sempre qu' eiquí estalase a revolta.

A Raza erguéuse na Irlanda. Sigue, na Galicia, deitada.

¿Qué o motiva? Mentirá a Historia, cando dí que somos Celtas? ¿Ou é, que unha escravitude de catro séculos desfixo a nosa potencialidade?

Fúxeu do mundo xeneración tras xeneración; é cada unha foinos deixando a lembranza de precursores de feitos que todos arelamos; que xuzgamos necesarios, mas que non dá-mol-a primeira pasada pra conquerrilos.

Adoitamos a contar cantos sómos, é n'estas contas chega a morte.

Abónde pois de contas. Somos demais pra escomezar.

Que o balbordo da nosa revolta vaya darlles azos ós irmáns d'Erin.

Cada ún que morra, traerá mais homes á Causa que cantos lle procuramos todos xuntos n'un ano de mitins é artigos xornalísticos.

Que nósos fillos nos vanguen, ou herden ceibe a Pátria, pro nunca recollan de seus pais somentes papel escribido.

Irlanda téu que supór pra todo Celta, a espranza do rexurdimento da Raza.

Cativo será o parentesco nóso c'ó eles, si nón deixamos de ser ollós na traxedia que téu de ser alborada.

Mellor é darlle a Pátria os froitos das nósas enerxias de xuventude que agardar a que as murche ou leve unha frebe calquera.

Un vivir curto pro útil ó Ideial escribe unha páxina na História.

D'unha longa vida adicada a comenências persoáles, escribese a historia n'unhas liñas.

Espertemos.

Xuntos os sóyos, cumpramos c'ó deber de gallegos; que Galicia non se sanda con verbas fermosas.

Cada cacique que esnaquicemos é unha chaga menos que terá a Terra.

Quén non teña corazón que se queda na casa.

IGNACIO RODRÍGUEZ

Madrid, Setembro de 1920

COLABORACIÓN CATALANA

As predicacions no deserto

As verbas de Bofill e Matas: "Parlin altres de l'Espanya gran; laborem nosaltres per la Catalunya petita", ditas o ano pasado, son o comenzo d'unha transformación esencial do nazonalismo catalán. Até agora viñase falando d'un sentimento hespañolista, d'unha rexeneración d'Hespaña, posibel somentes c'ó recoñecemento das nazonalidades n'ela abranguidas. Collia modifical-a estrutura do Estado hespañol, que deviría co'as autonomías unha robusta confederación. Galiza libre. Euzkadi libre, Cataluña libre, eran os camiños que levaban á Hespaña grande. Os únicos camiños.

Mas as voces paternaes non fono escoitadas. Toda Europa tremelou c'un tremelare vital, despois da guerra: as grandes potencias, constituídas a base d'apreixamentos nacionaes e d'anexións vergoñosas, fendéronse cáseque esnaquizada n'un retorno moito natural ás formas primitivas. O principio das nazonalidades, o dreito dos povos a se gobernaren de seu, impúxose en cáseque tod'o mundo. Tres monarquías opôronse aínda ó recoñecemento d'aquela axioma político: Inglaterra, Bélxica i-Hespaña. Aquesta, sóbro todo, tivo para os ideais nazonalistas un xeito de negativa ausoluta: o noso berro foi tan inrfoituoso com'as predicacions do deserto. E'indudábel que as nazonalidades ibéricas espresan as libres arelas de liberdade. Os gobernos limitáanse a facérense o xordo, todos falando da «unidad española».

Comprenderáse, porén, que a xente téñase cansado de facer propostas paternaes que resultan inxénuas.

Moita «Hespaña grande» E Cataluña o que interesa. As mocidades catalanas sintense na hora d'agora arredadas. Os problemas d'Hespaña non abalan os azos; as nosas actividades andan a desenrolaren en dúas esferas: Cataluña i-o Mundo. Sen intermeiarios, a cultura catalana deviu un valor mundial. Os nosos libros, os nosos prestixos, a soa das nosas institucións, salvaron as fronteiras i-os mares. Mas todos nos coñecen: somentes en Madrí e no Marrocos é onde conservan unha doada ñoranza das cousas catalanas. Namentres na Italia téñese criado unha cátedra de lingüa catalana e nas revistas italianas publicanse poemas en catalán, aínda hai castelaos que estrañan o de que nosco persistamos no emprego d'un «idioma de radio dialectal.» Homes moi intelixentes da Inglaterra, Alemaña, Franza, Italia, prepan antoloxías da poesía catalana moderna. Tamén propárase

unha no castelao. Mas o tradutore catalanófilo no é hespañol: senon o ilustrte escritor peruano José Galvez. Se non arlarmen, pois, os centralistas impermeabels.

Se a nosa cultura non ten penetrado na Castela, tampouco as nosas arelas polítecas atoparon eco. Moita «Hespaña grande» pol-o mesmo. Un povo xeneroso, xúrdio, Irlanda, nos fai deprender que didiante d'unha xordeira continua, hai argumentos millores que as parolas. Irlanda nos fai deprender que c'ó heroísmo conquirese a liberdade. A loita pol-a autonomía fixo tan fortes ós irlandeses, que agora sinten a necesidade inaplazabel de se constituiren en República independente e fixa.

Os catalás, as mocidades catalanas, ollan con ledicia o espeitáculo exemplare. Xa teñen pasado á Hestoria aquelas porpagandas pol-a Hespaña grande: agora pénsase somentes no futuro advenimento d'unha Cataluña ceibe e forte.

TOMAS GARCES

(Traducido do catalán ó galego n'esta Redacción, namentres traducen do galego o catalán nas redaccións das revistas catalanas).

À XUVENTUDE GALEGA

¡SURSUM...!

E unha escrava d-antigo; sempre fuches magullada. Orfa e pobre, non tiveche mais que feridas e bágoas.

De cote xunguida ó carro do centralismo da Hespaña, eres nos teus propios eidos como unha soma sin alma.

Crueldá, ineucia, torpeza. de ti fixeron un paria, sin qu'os fillos inconscientes do deber tiveran ansia.

Tan só lémbrese a Faraldo, que n-aquela noite tráxica contr-á infame servidume ergueu baril a súa espada.

No ermo d'as almas mortas, deitemos a luz da causa que faga un povo de xentes d-unha moitedume escrava!

Galegos: A dinidade á vosa obriga vos chama; qu'ind'é millor morrer ceibe n-unha terra asoballada, que a cotío vela presa d-un ful león entr-as garras.

¡Sursum corda, xuventude, ó calor da idea santa!

DÍO DE NADA!

FOLLAS NOVAS

LIBROS E REVISTAS

CABANILLAS NA ACADEMIA GALEGA

Consagración oficial do que xa tiñamos todos nos nosos curazos polo meirande Poeta da nosa Terra, Coa fondura intuitiva da y-alma da Raza, Ramón teorizou de xeito relixioso a Saudade n'un discurso cheo da emoción mística do San Graal. Tema líricamente desenvolvido na resposta por Eladio Rodríguez.

Pr'escoitalos, pr'escoitar a Rei Soto e a Marcelo Macías, xuntouse en Mondariz o mais significado nas artes e nas letras de Galizia, e o ilustre patricio Enrique Peinador abriu a todos as suas portas coa manificencia d'un magnate italiano do Renacemento, como home amante da sua terra e que se folga na compañía dos espíritos escolleitos como o seu.

Diante da eirexa, á sombra d'un carballo, na intimidade d'unha tertulia dina da corte dos Médicis, dos Montefeltro ou dos Gónzaga, leu Anton Vilar Ponte dous autos do *Marisoul*, a soberbia traxedia que il e mais Cabanillas están rematando, unha impresión inesquecente pr'os que escoitaron.

E o Museu Etnográfico, de Pías, e o Coro *Agarimos da Terra*, mostras do esforzo intelixente e incansabel do Peinador, e a afirmación do Teatro galego pol-o Coro *De Ruada*, e sobre todo, o tono de distinción suprema das festas galegas de Mondariz...

Cabanillas rubiu ó estrado levando a rebelde chalina romántica ó pescozo. N'íl un sino d'integrade, d'independencia poética moi apropiado pr'ó auto sempre un pouco azarante de seder n'unha poltrona académica. Agás de qu'íl ten peito e corpo ben barudo pra non sentil-o peso d'os loureiros...

UN MANIFESTO FUTURISTA CATALAN

J. Salvat-Passeit, Poetavanguardistacatalá que xa coñecendes todos, publicou primeiro manifesto catalán futurista *Contra els poetas amb minúscula* que eu daríavos inteiro, pro sómentes podo faguer notaciós instantáneas.

Duas ideas fundamentais, ó meu ver.

I. A condenación da cultura hispano-americana *«gats de vi i flors de vent»*—que nos padecemos moito mais do que os catalás, nas revistas dos nosos centros do Novo Mundo—a condenación de Valle Inclán e Ruben Darío—que nos padecemos pola presión das publicaciós madrileñas. Apoteose do verbalismo enchendo os espíritos provincianos que son os qu'eiquí falan castelán...

II. O concepto do Poeta como tipo de diadade, d'independencia. Poeta aínda non escribindo versos, aínda non escribindo senon unha liña que súa seria un poema, poeta por alteiroso, por valente, por heroico, por sinxelo... Os catalás teñen andada a meta do camiño: nós mais qu'a eles temol a obriga de conserval-a nosa pureza, poetas ou non.

O agudo Tomás Garcés, comentou pra min ise manifesto n'unha carta, e di qu'espresa a esperanza do Poeta catalán que il chama Poeta Civil e eu chamaría Poeta Ético.

Ante nós inda non saíu ningún d'istes manifestos. Inda ningunén s'estreveu nin xiquera c'os galegos qu'escriben en castelán, poetas con minúscula, minúsculos iles mesmos, a maoría.

NÉVEDA

Unha verdadeira novela galega: vida interior, sensibilidade entencida, gracia bucólica, cheiro d'herbas humildes como nas páxinas mais deliciosas de Francis Sam-

mes, cheiro de lameiros e de piñeirrs; fabulación crara e sinxela, sentimentos enxebres, ideas eternas.

Eu non sei se a autora se propuxo iste efecto, mais, leendo a novela co-espírito aberto, sintese que o persoaxe principal d'ela é a Terra, qu'eli, sen qu'os hérois se dean conta, todo o dispon e o leva ó seu xeito. Méreto ceccais invouentario, pro verdadeiro.

Estilo que se deten en cada corruncho da paixase, na coor de cada hora, en cada instante emocional, en cada perplexidade dos herois coma se a autora tivera moito tempo por diante e dispuxera de moitas mais páxinas; estilo coidado coma na gran época dos Flaubert e dos Goncourt, Lingoa, de tan rica, difícil, precisa, espresiva, xusta, feita de verbas qu'arrescenden e de verbas qu'alo-mean: lingoa sabia á que poderán poor reparos os filólogos, pro qui é estéticamente indescutibel.

E'xa a novela adulta, de 250 a 300 páxinas, cando nós cáxeque non coñecíamos na nosa lingoa senon a novela adolescente de pouco mais de cen.

LETRAS GALEGAS EN ERANCIA

O noso ilustre amigo Philéas Lebesgue publica na revista *Les Tablettes de Saint-Raphael* (Var) un luminoso artigo titulado *Poetes de Galice*, onde, logo de chamar a atención sobre do noso renacemento de dempois do 1900, traduz algunhas estrofas de Cabanillas, Noriega e Lopez Abente ós que dedica agudas e xustas verbas de loubanza. Traduz o *Via Crucis* de Cabanillas, *As froliñas dos tocos* de Noriega e *O Carreteiro* de Lopez Abente.

Siñala n'estas verbas a aución das Irmandades: «As Irmandades da *Fala* axuntaron coraxosamente as resistencias contr'o Castelanismo, e intentan metódicamente de volver á lingoa de provincia o lugar que lle é debido en todol-os dominios. Elas espallanse por todo o pais, e a revista A NOSA TERRA, onde colaboran escritores portugueses, asigura a eficacia da sua propaganda». E mais adiante di: «a Galizia parécenos chamada a xogar na reconstrucción politeca da Península. un papel principal ó lado da Cataluña, y-é isto o que os dirixentes de Madrid s'esforzan astuciosamente de prevenir, mentras Portugal por prudencia ten que faguer que iñora as simpatías fraternás de qu'o fan oxeto pol-o lado galego».

Galizia debe un homenaxe de gratitude ó sabio escritor francés que d'iste xeito s'intresa pol-as nosas cousas, ceccais irman noso non saugne de seguro na y-alma, poeta coma nós, e coma nós labrego.

Vicente Risco.

Ourense, vispora dos Remedios, 1920,

DO ERMO

Nas vidreiras das librerías temos ollado o libro d'este nome, do poeta galego Antonio Noriega Varela, qu'está moi ben imprentado n'Ourense. Editores foron os nosos queridos irmáns Risco, Losada e Nogueira. Estes notabres galeguistas dan eisi un bó eixemplo aos ricos da Terra. Predic an con obras que son amores...

O libro «Do Ermo» por ser de Noriega, háse merear moito. Axiña s'esgotará.

Lea vostede
A NOSA TERRA

O DIPUTADO POR VEIRAMAR

NOVELA DE GONZALO LOPEZ ABENTE

Esta interesante e modernísima novela en idioma galego, está posta a venda nas principais librerías de Galicia.

Precio, 3 reás.

VÉNDESE:

NA CRUÑA, Administración «A NOSA TERRA», e IRMANDADE DA FALA.—FERROL, Librerías de Comadira e de Gerardo Castro.

EFFECTOS NAVALES

— DE —

FERRER Y COMPAÑÍA—SUCEORES

F. BERTRAN E MIRAMBELL

Vigo e A Cruña

CASA FUNDADA EN 1868

Artigos xeneraes pra equipo da Marina Militar, vapores, barcos de vela e pescadores.

Gran H. Universal

Rua da Reina (da Rainha) 21-LUGO

O MAIS NOVO E MILLOR

Ten carto de baño moderno. Dispón de telefono (núm 116) e de coche da casa pra todol-os trens

O GRAN H. UNIVERAL merece ser visitado

Leutores:

Quen queira ter un traxe bo, xeitoso e que lle coste pouco diñeiro, que o faga na Xastrería de

Xosé Varela da Costa

Rúa do Circo, 16—VIGO

LA SALUD

CASA DE BAÑOS

A MILLOR DA CRUÑA

Avenida de Rubine, 22 (Riazor)

J. SOUZA

SUCESOR DE LAFUENTE

SUCURSAL DO DEPÓSITO HIDROGRÁFICO

PAPELERÍA É LIBRERÍA

Ouxetos d'esquitorio, Dibuxo e Pintura, Postaes, Aparatos de cencias, Artigos de coiro, Ouxetos pra regalos, Fotograbado, Tricomia e Catromia, Osteoloxia, Anatomia, Geoloxia, Historia natural, Grabado,

Cantón Pequeno, 13.-A CRUÑA

M. VILLUENDAS

IMPRENTA

IMPRÉNTANSE TODA CRAS DE TRABALLOS FINOS.

BETANZOS (CRUÑA)

FARMACIA EUROPEA

— DE —

LOPEZ ABENTE

— REAL, 55 —

A millor surtida da Cruña e un dos estabrecimentos da súa crase que mais honran a Galicia. Montada con arrego o derradeiros adiantos.

Hotel Continental

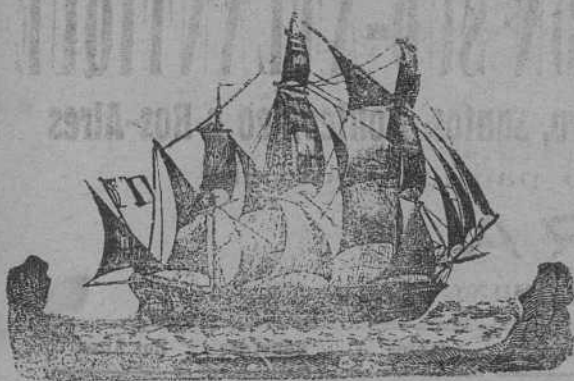
Castelar, 8 e Olmos, 28

O MELLOR SERVIDO

— DE —

M. Losada Prado

A CRUÑA

LLOYD REAL HOLANDÉS

AMSTERDAN

(KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD)

Servicio rápido por vapores-correios desde a Cruña e Vigo cada tres semanas.

Linea d'América do Sur

Vapor correo rápido «LIMBURGIA»
Id. id. id. «BRABANTIA»
Id. id. id. «GELRIA»

Linea de Cuba-Méjico e Nova Orleans

Vapor correo rápido «HOLLANDIA»
Id. id. id. «FRISIA»
Id. id. id. «ZEELANDIA»

Admiten pasaxeiros de Primeira, Segunda, Intermedia e Terceira crase.
(A prazas teñen que solicitáranse con anticipación)

Informará sobre precio de pasaxe e cabida

D. Raimundo Molina e Couceiro,—Consinatario na Cruña e Vigo.

COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

VAPORES CORREOS DE GRAN VELOCIDADE
SERVICIOS DIREITOS DENDE O PORTO DA CRUÑA

PRÓISIMAS SAIDAS PRA HABANA E VERACRUZ

Prezos do pasaxe (incruídos os impostos)

	Habana	Veracruz
Ponte de paseo:		
Camarotes de luxo	Ptas. 2.053'75	2.138'75
Id. exteriores.	1.668'75	1.753'45
Pirmeira crase. } Ponte superior:		
	Camarotes exteriores.	1.498'75 1.593'75
	Id. interiores.	1.293'75 1.378'75
	Ponte inferior.	1.295'75 1.378'75
Segunda crase.	1.103'75	1.088'75
Preferencia	808'60	798'60
TERCEIRA CRAS.	328'60	343'60

O día fixo de saída anunciarase oportunamente

O pasaxeiro que desexe embarcar ten de remitir seguidamente o nome e mail-o importe do pasaxe, sen emprender viaxe hastra que teña a conformidade do Consinatario de que se lle reservon a praza Os emigrantes e todolos equipaxes, son levados a bordo por conta da Compañía.

Pra toda clase d'informes sóbor de datas de saída, prezos do pasaxe e tipos de flete, dirixirse o seu Consignatario.

D. NICANDRO FARIÑ —Rúa de Compostela, esquina a Praza de Lugo.

Compañía Chargeurs Reunis

Pra os portos de PERNAMBUCO, RIO JANEIRO, SANTOS, MONTEVIDEO e BOS AIRES.

Proximas saídas por acretados vapores correos a gran velocidade.

Admite pasaxeiros de cámara e 3.ª crase.

Prezo do boleto de TERCEIRA CRASE Pesetas 374'60.—Nenos mais novos de dous anos, un gratis por familia.—De dous a 10 anos, pagan medio pasaxe. Maiores de 10 anos, pasaxe enteiro.

NOTAS INTERESANTES.—As mulleres que leven nenos que non chegan aos 10 anos, chamadas pol-os seus maridos, non poden embarcaren pra BOS AIRES si non presentan n'esta Axencia un certificado PRECISAMENTE do DEPARTAMENTO de EMIGRACION de BOS AIRES, permitíndolles o desembarcaren na REPUBLICA ARGENTINA. Non teñen valor algun, as cartas de chamada, autorización, nin poderes ante os Cónsules hispanos.

As mulleres que se atopen n'estas condicións e non presenten NECESARIAMENTE o dito certificado, non poden embarcar. Tamen teñen que prestaren o mesmo certificado os emigrantes que teñan MAIS de 60 ANOS e non vaian acompañados da súa familia.

O día da saída anunciarase con oportunidade.

Os pasaxeiros teñen de presentarse n'esta Axencia cinco días antes da saída do vapor.

Pra informes dirixirse aos Axentes Xeneraes en Hespaña.

ANTONIO CONDE (Fillos).—Praza d'Ourense, 2.—A CRUÑA.

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Salida do porto da Cruña para Bahía, Río de Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos-Aires

O día 30 de Agosto, saíra da Cruña o paquete correo

SAMARA

de 10.000 toneladas, admitindo carga e pasaxeiros.

	Pernambuco	Bahía	Río Xaneiro	Santos	Montevideo	Bos Aires
En primeira crase	Ptas. 1.072'25	1.116'25	1.336'25	1.380'25	1.580'25	1.556'25
En segunda crase	793	815	859	881	947	1.035
En segunda intermedia	628	628	628	628	628	628

Prezo do pasaxe en 3.ª crase a Brasil, Montevideo y Bos-Aires, (incruídos impostos) **Pesetas 359'60**

Para mais informes dirixirse aos seus consinatarios:

Sres. OYA GILARD e COMPAÑÍA (S. C.) Praza d'Ourense 2 B e Feixóo 2.—A Cruña.